

SELVITYS UKRAINAN JÄLLEENRAKENTAMISEN MAHDOLLISUUKSISTA JA SUOMEN JA UKRAINAN VÄLISEN KAUPAN LISÄÄMISESTÄ

Etelä-Pohjanmaan kauppakamari, Oksana Bazarna 2023

TIIVISTELMÄ

Tämä selvitys sisältää tietoa Ukrainan jälleerakentamisen tilanteesta, kanavista ja avaa näkymiä kaupan lisäämiselle sodan jälkeen myös pidemmällä aikavälillä.

Ukrainan sodasta vuonna 2023 huolimatta Suomen ja Ukrainan välillä käydään jatkuvasti kauppaa (ks. liite 1) ja tärkeimpien vienti- ja tuontituotteiden määrät ovat eri vuosina vaihdelleet.

Suomalaisyrietykset voivat osallistua Ukrainan jälleerakentamiseen monin eri tavoin hyödyntäen osaamistaan ja teknologiaansa. Rakennusalan yritykset voivat tarjota osaamistaan ja innovatiivisia ratkaisuja infrastruktuuriin uudelleerakentamiseen.

Teknolohiateollisuuden yritykset voivat tarjota tuotannon uudelleerakentamista ja tehostamista tai digitaalisia ratkaisuja esimerkiksi terveydenhuoltoon ja koulutukseen, mikä voi parantaa Ukrainan julkisten palveluiden laatua ja tehokkuutta. Lisäksi metsäteollisuuden ja ympäristöteknologian yritykset voivat tarjota ratkaisuja luonnonvarojen hallintaan ja ympäristön suojeluun.

Yhteistyö paikallisten kumppaneiden kanssa on avainasemassa menestyksekkään toiminnan varmistamiseksi Ukrainassa. Suomalaisyrietysten tulisi myös olla tietoisia Ukrainan poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta sekä sotaan ja korrupioon liittyvistä riskeistä. Osallistuminen hankkeisiin, jotka edistävät sosiaalista ja taloudellista kehitystä, voi auttaa suomalaisirytyksiä rakentamaan luottamusta paikallisten yhteisöjen ja viranomaisten keskuudessa.

Suomalaisyrietysten kannattaa rakentaa yhteistyötä yhdessä muiden yritysten kanssa, jotta myös laajemmat hankkeet ja asiakkuuden olisivat mahdollisia. Yhteistyö ja verkostoituminen niin Business Finlandin, Team Finlandin kuin Eastcham:n kanssa on suositeltavaa. Suomessa asuvat ukrainalaiset osaamisineen ja verkostoineen kannattaa myös muistaa mahdollisuutena.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ	1
LIIKETOIMINTAMAHDOLLISUUKSIA UKRAINASSA	3
KAUPANKÄYNTI SUOMEN JA UKRAINAN VÄLILLÄ	4
LIIKETOIMINTA UKRAINASSA	4
UKRAINAN TILANNE ERI TOIMIALOILLA.....	5
Maatalous- ja elintarvikesektori.....	5
Kauppa ja palvelut.....	6
Tavaroiden tukkukauppa.....	7
Öljy- ja kaasuteollisuus.....	7
Energia-ala.....	7
Kuljetus ja logistiikka	8
Elintarviketeollisuus ja juomien valmistus	9
ICT-alan yritykset.....	9
Kaivos- ja metalliteollisuus	10
Rakentaminen	10
Kemianteollisuus	11
JÄLLEENRAKENTAMISEN RAHOITTAMINEN.....	11
JULKISEN SEKTORIN HANKINNAT.....	12
Prozorro.....	12
Dream.....	12
Advantage Ukraine.....	12
SUOMALAISSYRITYSTEN VIENTIÄ TUKEVAT.....	12
Business Finland	12
Business Finlandin Ukraina Desk.....	12
EastCham.....	12
Team Finland	13
Suomessa asuvat ukrainalaiset	13
LIITE 1 TILASTOT SUOMEN JA UKRAINAN VÄLISESTÄ KAUPANKÄYNNISTÄ.....	14
LIITE 2 TILASTOJA ERI LÄHTEISTÄ RAHOITETTUIHIN UKRAINAN PROJEKTEIHIN LIITTYEN	16

LIIKETOIMINTAMAHDOLLISUUKSIA UKRAINASSA

Ukrainan kehitys- ja jälleenrakentamistarpeina tunnistetaan mm. seuraavat alat ja kohteet:

- Jätteenpolttolaitokset, lämmön ja energian rinnakkaistuotanto
- Renkaiden käsittely kierrätettävänä materiaaleina ja kumitekniisten tuotteiden valmistus jalostettuja raaka-aineita
- Moduulitalojen tuotanto suomalaisella teknologialla ottaen huomioon 5-7 miljoonan Ukrainan kansalaisen paluu tilapäisestä maastamuutosta ja asuntotarve tulee olemaan kiireellinen. Rakennusmateriaaleista, maali- ja lakkamateriaaleista on jo nyt kova pula.
- Lukkojen valmistus, ukrainassa toimii esim. Abloy Oy
- Maalien tuotanto, ukrainassa toimii esim. Tikkurila Oy
- Biopolttoaineiden tuotanto (esim. Neste). Nykyään auringonkukkaöljyä kuljetetaan esim. Bulgariaan ja Italiaan biopolttoaineen tuotantoa varten.
- Polttoaineiden ja voiteluaineiden valmistus. Ukrainassa kaikki polttoaineiden ja voiteluaineiden tuotantolaitokset tuhoutuivat Venäjän sotilaallisen hyökkäyksen vuoksi ja 100% polttoaineista ja voiteluaineista tuodaan.
- Lasipullojen ja -astioiden valmistus elintarvikekäyttöön. Lasitehtaat Ukrainassa ovat tuhoutuneet eikä kotimainen tuotanto riitä täyttämään kysyntää. Alaa vie eteenpäin trendi kohti purkitettuja pakkauksia halvempien tuotteiden ja logistiikan ansiosta. Elintarvikekäyttöön tarkoitettujen lasiastioiden sopimuksen tehdään yleensä 1-2 vuodeksi kerrallaan.
- Ampumatarvikkeiden valmistus (esim. Nammo). Patruunoiden kotimainen tuotanto tapahtui Luganskissa, joka on ollut miehitettyä vuodesta 2014.
- Leikkuupuimureiden valmistus (esim. Sampo Rosenlew)
- Junien ja raitiovaunujen veturien valmistus kaupungille. Aikaisemmin dieselvetureiden tuotanto tapahtui Luganskissa, joka on ollut miehitettyä vuodesta 2014. Ukraina viedään Puolasta käytettyjä raitiovaunuja.
- Lämpöpumppujen valmistus, uudet vihreät tekniikat rakennusten lämmitykseen
- Maatalouslaitteiden tuotanto, joiden tärkeimmät tehtaat olivat sodan runtelemissa Kharkovissa ja Khersonissa. Kherson on edelleen miehitettyä.
- Satamien ja terminaalien nostolaitteiden valmistus (esim. Cargotec)
- Suurten nostureiden valmistus (esim. Konecranes)
- Vaatteiden ja etenkin jalkineiden valmistus. Ukrainassa ei tällä hetkellä ole käytännössä yhtään korkealaatuisten jalkineiden valmistajia (jalkineet jokapäiväiseen käyttöön ja/tai erikoisjalkineet).
- Henkilöautojen renkaita valmistettiin Belaja Tserkovin kaupungissa ja kuorma-autojen renkaita Dneprin kaupungissa. Tehtaat ovat vanhanaikaisia.
- Alkoholien tuotanto vehnästä ja maissista. Nykyiset tuotantolaitokset ovat 100% kuormitettuja ja suurin osa myynnistä menee vientiin lääke- ja kemianteollisuudelle sekä alkoholien tuotantoon. Yksityisten alkoholitehtaiden rakentaminen on sallittua vuoden 2024 alusta alkaen. Tähän asti alkoholin tuotannossa oli valtion monopoli.

Edellä mainittujen tuotteiden osalta Ukraina on suuri potentiaalinen markkina. Kysyntään voidaan vastata sekä tuonnilla että rakentamalla uutta tuotantoa Ukrainaan.

Tuotannon sijoittaminen Ukrainaan pitkällä aikavälillä voi olla kannattava seuraavista syistä:

- Suuri markkinavolyymi
- Alhaisemmat logistiikkakustannukset
- Alhaiset työvoimakustannukset (palkat ovat alhaiset sodan vuoksi ja noin 600-800 euron kuukausipalkka katsotaan hyväksi)
- Raaka-aineiden edullisuus

Ukraina pyrkii rakentamaan uusia teknologiapuistoja, joilla houkutellaan ulkomaisia investointeja. Näistä aiotaan rakentaa kehittyneitä alueita moderneine tiloineen, tietoliikenneverkkoineen sekä perusinfraoineen (sähkö, kaasu, lämpö). Esimerkki yhdestä ensimmäisistä teknologiapuistoista Keski-Ukrainassa Vinnytka alueella: www.volia-agrifood.com

KAUPANKÄYNTI SUOMEN JA UKRAINAN VÄLILLÄ

Suomalaisyrietykset voivat tehdä kauppaa niin ukrainalaisten yritysten kuin julkisten toimijoidenkin kanssa.

B2B-sektorin kauppa:

Hyödyt:

- Yrityksissä päätökset tehdään melko nopeasti
- Korruptiota voi välttää tekemällä sopimukset yritysjohton tasolla
- Sopii myös pk-yrityksille

Haitat ja riskit

- Riski tavata epäluotettava yritys (harvinaista)

Kauppa julkissektorin kanssa:

Hyödyt:

- Mahdollisuus suuriin volyymeihin ja toimituksiin

Haitat ja riskit

- Pitkä hankinta ja hyväksymisprosessi
- Mahdollisuus kohdata korruptiota
- Kaikki tarjousasiakirjat on laadittava käytännössä ukrainan kielellä

LIIKETOIMINTA UKRAINASSA

Ukrainassa yritysten liiketoiminta on länsimaiden kaltaista ja valtion rooli B2B kaupassa on vähäinen. Valtio kerää verot ja tekee tarvittavia tarkastuksia. Yritysverotus Ukrainassa on hieman Suomea alemmalla tasolla ALV:n ollessa 20% ja kiinteän tuloveron 18%.

Ukrainalaiset yritykset ovat kokeneet monia kriisejä ja ovat kehittyneet hyviksi selviytyjiksi sekä ratkaisseet eteen tulleita ongelmia, esim. vuoden 2008 inflaatio, Krimin miehitys, COVID, sota jne.

Tämä kaikki on vaikuttanut ukrainalaisten liike-elämässä toimivien ihmisten toimintaan ja päätöksentekoon. He ovat pääosin hyvin stressinkestäviä ja pystyvät sopeutumaan muuttuviin tilanteisiin ja esim. muuttamaan yritysten tuotantosuuntaa tai palveluita. He opiskelevat ja hankkivat paljon uutta tietoa ja pyrkivät hyödyntämään uusia tuotantomenetelmiä ja innovaatioita.

Ukrainassa liiketoimintaa perustuu henkilökohtaisiin suhteisiin ja luottamukseen. On siis tärkeää rakentaa henkilökohtaisia liikesuhteita yritysten välisten liikesuhteiden pohjalle.

Messut osana Ukrainan liiketoimintaa

B2B-kaupassa Ukrainassa on hyvä olla mukana eri alojen erikoisnäyttelyissä, konferensseissa, foorumeissa, festivaaleilla ja seminaareissa. Yritykset voivat olla mukana omilla osastoillaan ja osallistua paneelikeskusteluihin ja seminaareihin.

Linkki vuoden 2024 tapahtumiin Ukrainassa <https://worldexpo.pro/country/ukraina>

Esimerkiksi Ukrainassa vuonna 2024 tapahtuu seuraavaa:

- Kansainvälinen maatalousnäyttely Agro Ukrain Summit 2024, jonka teemana on innovaatiot viljelyssä, varastoinnissa ja jalostuksessa
- Kansainvälinen kotieläin- ja kasvinviljelynäyttely Agro Animal Show 2024
- Kansainvälinen rakennusnäyttely Kyiv Build Ukraine 2024
- Kansainvälinen foorumi Smart Building Forum 2024, joka on suunniteltu kaupungin teknologian kehittämiseen sekä infrastruktuurin jälleenrakentamiseen ja moniin muihin.
- Kaupankäynti julkisen sektorin kanssa

UKRAINAN TILANNE ERI TOIMIALOILLA

Sota on tuhonnut paljon Ukrainan infraa, julkisia rakennuksia teitä ja siltoja, joten jälleenrakennuksen koko tulee olemaan erittäin suuri käytännössä kaikilla toimialoilla sodan jälkeen.

Julkisen sektorin toimintaa on liittynyt korruptiota, jota on sodan aiheuttamien muutosten seurauksena pyritty kitkemään pois. Korruption estämiseksi julkisen sektorin urakat esitellään aikaisempaa läpinäkyvämmiin Prozorro ja Dream portaaleissa (ks. alempana).

Jälleenrakentamista tehdään jo sodan aikakin, mutta toimintaan liittyy korkeita riskejä. Sodan jälkeiseen toimintaan liittyy mm. rahoitusriskejä.

Maatalous- ja elintarvikesektori

Ukrainan maataloussektori on valtavan suuri ja sen osuus BKT:sta on 8,2 %. Maatalouden osuus viennistä on 34 % eli 21 miljardia dollaria. Ala on moderni ja kehittynyt ja mm. droonien käyttö on tavallista.

Sodan aikana maataloustuotteiden vienti on jatkunut, vaikka merikuljetukset eivät tällä hetkellä ole mahdollisia. Toimialaa haittaavat ja estävät edelleen jatkuva sota, pelloille kylvetyt miinat, henkilöstöpula ja satamien toimimattomuus. Sota on nostanut kustannuksia ja heikentänyt maatalouden kannattavuutta lannoitteiden ja polttoaineiden korkeampien hintojen vuoksi.

TOP 5 maatalousyritystä viljelyalojen mukaan (liikevaihto ja tulosluvut vuodelta 2022):

1. Kernel (www.kernel.ua), viljelyala 363 tuhatta hehtaaria. Tuotantosuunnat: auringonkukkaöljyn tuotanto ja vienti, viljan ja öljykasvien tuotanto ja vienti, logistiikka ja varastointi sekä maidontuotanto. Liikevaihto 129,5 miljardia UAH, tulos 3,1 miljardia UAH, kasvu 28%
2. MHP (www.mhp.com.ua), viljelyala 362 tuhatta hehtaaria. Tuotantosuunnat: siipikarjan kasvatusta, siipikarjanlihan vienti, viljan ja öljysiementen tuotanto ja vienti, rehun tuotanto, karjanhoito, lihan käsittely ja biokaasu. Liikevaihto 85,4 miljardia UAH, tulos 8,4 miljardia UAH, kasvu 32%.
3. Ukrlandfarming (www.ulf.com.ua), viljelyala 310 tuhatta hehtaaria. Tuotantosuunnat: viljan ja öljysiementen tuotanto ja vienti, viljan varastointi, rehuseosten tuotanto, karjankasvatusta, sikojen kasvatusta, kananmunien tuotanto. Liikevaihto 25–35 miljardia UAH.
4. Arponpocnepic (NCH) (www.agroprosperis.com), viljelyala 300 tuhatta hehtaaria. Tuotantosuunnat: viljan ja öljysiementen tuotanto ja vienti, viljan logistiikka ja varastointi. Liikevaihto 20-30 miljardia UAH.
5. Astarta-Kyiv (www.astartaholding.com), viljelyala 300 tuhatta hehtaaria. Tuotantosuunnat: viljan ja öljysiementen tuotanto ja vienti, varastointi ja logistiikka, sokerin tuotanto ja vienti, karjanhoito, soijaöljyn tuotanto ja vienti, biokaasu, luonnonmukainen tuotanto. Liikevaihto 17,6 miljardia UAH, tulos 2,2 miljardia UAH, kasvu 12%

Euroopan eri pörsseissä on listattuna ainakin 14 ukrainalaista maatalousyritystä. Viisi suurinta ovat Kernel (www.kernel.ua), MHP (www.mhp.com.ua), Astarta-Kyiv (www.astartaholding.com), Ovostar Union (www.ovostar.ua/en/) ja IMK (www.imcagro.com.ua/en/). Useimmat yritykset ovat Varsovan pörssissä, mutta MHP ja AVANGARDCO IPL (www.avangardco.ua/en/) ovat Lontoon pörssissä.

Maataloussektorilla on monia sotaan ja sen jatkumiseen liittyviä ongelmia:

- Logistiikkaongelmia (esim. viljan vienti), koska merisatamat ovat tukossa
- Tuotteiden toimittaminen jalostuslaitoksiin vaikeaa (ongelma koskee enemmän pieniä maatalousyrityksiä)
- Puola ja Slovenia eivät salli ukrainalaisen viljan kuljetuksia, Euroopassa ei ole kiintiöitä ukrainalaisen viljan myyntiin
- Venäjän sotatoimet tuhoaa peltoja, joita käytettiin viljelyyn miehityillä alueilla
- Pellot on raivattava miinoista ennen käyttöä
- Sotariskivakuutus on käytännössä olematon

Sodan jälkeinen maatalous- ja elintarviketeollisuuden tarve:

- Jalostuslaitokset: maissin jalostus täkkelystä varten, soijapapujen, rapsin ja auringonkukan jalostus, kasviöljyn ja jauhojen tuotanto, jauhojen ja viljan tuotanto.
- Rajat ylittävien maataloustuotteiden vientiterminaalien tarve ottaen huomioon meriviennin rajoitukset ja uuden logistiikkarakenteen muodostuminen.

Kauppa ja palvelut

Kaupan ja palveluiden osuus Ukrainan BKT:sta on 12,4 %. Vuoden 2022 yli 20 prosentin laskun jälkeen supermarkettien ja myymälöiden vähittäiskaupan kasvu vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla on 7,3 prosenttia.

Kauppioiden tuloksiin vaikuttavat ukrainalaisten ostovoiman lasku ja ukrainalaisten määrän lasku maastamuuton seurauksena. Kuluttajatuotteiden myyntivolyymit ovat laskeneet 20%. Erityisesti luksustuotteiden (esim. kalliimman juustot, suklaat jne.) kysyntä on lähes olematonta.

Kuluttajatuotteiden kauppaa Ukrainassa hallitsevat suuret supermarketit ja tukkukauppaketjut. Suuret supermarket-ketjut ostavat itse valmistajilta, niillä on omat logistiikkavarastot ja ne hoitavat kuljetukset varastosta kaikkiin myymälöihinsä eri puolilla maata. Supermarket-ketjut ovat pidentäneet hankintojensa maksuaikojia 30-90:een tai jopa 120:een päivää.

Yritysryhmät Fozzy Group ja ATB omistavat 60-65% Ukrainan supermarketeista. Ukrainassa on yhteensä noin 50 valtakunnallista ja alueellista supermarket-ketjua.

Fozzy Groupin yritysryhmään kuuluvat supermarketit: Сільпо (www.silpo.ua) yli 300 supermarkettia, Фора (www.fora.ua) noin 300 supermarkettia, Fozzy (www.fozzyshop.ua) yhdeksän hypermarkettia ja muut supermarketit (yli 100 supermarkettia).

ATB Groupilla (www.atbmarket.com) on noin 1 300 supermarkettia.

Johtava rakennusalan hypermarketketju on Епіцентр (www.epicentrk.ua), jolla on noin 75 hypermarketia ja yli 40 000 nimikettä.

Verkkokaupoista Rozetka (www.rozetka.com.ua) on laajimmalle levinnyt Ukrainassa ja on erittäin suosittu.

Tavaroiden tukkukauppa

Tietokoneiden ja elektroniikan tukkumyynti vuonna 2022 laski tietojen mukaan rahallisesti noin 40 %. Alan osuus BKT:stä on 12,4 % Tuotteiden kysyntään vaikuttavat suoraan sota ja esim. pommitusten lisääntyminen ja tietoverkkojen korjausten takia toimiala on kasvussa. Kesän 2022 polttoainekriisi ja sähkökatkot aiheuttivat kysyntää esim. kaasukomposiittipulloille, akuille, vara-akuille, akkukäyttöisille valaistus- ja lämmityslaitteille, kemiallisille lämmityspaketeille, aggregaateille jne.

Suurimmat elektroniikka-alan tukkumyyntiyritykset (liikevaihto ja tulosluvut vuodelta 2022):

- ERS (www.erc.ua) liikevaihto 18,9 miljardia UAH, tulos 38 miljardia UAH, kasvu 31%
- ASBIS-Ukraina (www.asbis.ua) liikevaihto 17,6 miljardia UAH, tulos 2,2 miljardia UAH, kasvu 12%
- MTI (www.mti.ua) liikevaihto 11 miljardia UAH, tulos 332 miljoonaa UAH, kasvu 2%
- ЮК Дистрибьюшн (www.yugcontract.ua) liikevaihto 7 miljardia UAH, tulos 460 miljoonaa UAH, kasvu 10%

Öljy- ja kaasuteollisuus

Öljy- ja kaasuteollisuuden (öljyn ja kaasun tuotanto, koksen ja öljytuotteiden tuotanto) osuus BKT:stä on kolme prosenttia.

Vuonna 2022 polttoaineiden vähittäismyynti väheni kahden suurimman yrityksen WOG:n ja OKKO:n mukaan 30-35%. Vuonna 2023 kaikkien toimijoiden ennustetaan myyvän 7-10 % vähemmän öljytuotteita kuin vuonna 2021.

Ennen sotaa Ukraina toi 70% öljytuotteista kulutuksen ollessa miljoona tonnia kuukaudessa. Leijonanosa tuli Venäjältä ja Valko-Venäjältä, loppu tuli kotimaisilta tuottajilta, pääasiassa Kremenchug ja Shebelinsky jalostamoilta. OKKO ja WOG onnistuivat keväällä 2022 riehuneen polttoainekriisin aikana rakentamaan logistiikan Euroopasta tulevaa tuontia varten muita nopeammin.

TOP 5 öljyn- ja kaasuteollisuusyritystä (talousluvut vuodelta 2022):

- OKKO (www.okko.ua) liikevaihto 70-75 miljardia UAH, kasvu 35-45%
- WOG (www.wog.ua) liikevaihto 45,4 miljardia UAH, kasvu 29%
- ДТЕК «Нафтогаз» (www.oilandgas.dtek.com) liikevaihto 38,8 miljardia UAH, tulos 12,7 miljardia UAH, kasvu 34%
- AVIAS (www.avias.ua) liikevaihto 25-35 miljardia UAH
- UPG (www.upg.ua) liikevaihto 29 miljardia UAH, tulos 479 miljoonaa UAH, kasvu 39%

Energia-ala

Alan osuus BKT:sta on 4,2 %. Yksityiset yritykset tuottavat noin 30% Ukrainassa tuotetusta sähköstä. Kaksi suurinta yksityistä sähköntuottajaa ovat DTEK Energo ja Kharkiv CHP-5. Yli 70% sähkön tuotantokapasiteetista on siis valtion omistuksessa.

Yksityinen liiketoiminta hallitsee ensisijaisesti kannattavampaa sähkön hankintaa ja jakelua, yli 80% energianjakelusta on useiden rahoitus- ja teollisuuskonsernien omistuksessa.

Osuus voi kuitenkin muuttua lähitulevaisuudessa, sillä Ukraina tutkii pakotteiden kohteena olevien venäläisten yhteyksiä VS Energy -konserniin, joka hallitsee viittä alueellista energiayhtiötä Ukrainassa ja lähes 10% sähkönjakelusta.

TOP 5 energia-alan yritystä (talousluvut vuodelta 2022):

- ДТЕК Енерго (www.energo.dtek.com) liikevaihto 70,8 miljardia UAH, tulos 8,5 miljardia UAH, kasvu 29%
- Київська ОЕК (www.koec.com.ua) liikevaihto 17,4 miljardia UAH, tulos 453 miljoonaa UAH, kasvu 46%
- Львівенергозбут (www.lez.com.ua/info) liikevaihto 16 miljardia UAH, tulos 452 miljoonaa UAH, kasvu 55%
- Одеська ОЕК (www.ooek.od.ua/uk) liikevaihto 11,2 miljardia UAH, tulos 442 miljoonaa UAH, kasvu 43%
- Полтаваенергозбут (www.energo.pl.ua) liikevaihto 8,8 miljardia UAH, tulos 250 miljoonaa UAH, kasvu 56%

Kuljetus ja logistiikka

Alan osuus BKT:sta (kuljetus, varastointi, posti ja kuriiritoiminta) on 3,9%. Merisatamien saarto ja tuotannon väheneminen vähensivät rautateiden tavarakuljetuksia 50 %. Tästä huolimatta kuljetusyhtiö Lemtrans onnistui kääntämään tappion voitoksi. Puolan rajalle valmistui konttiterminaali 25 miljoonalla dollarilla, ja nyt suunnitteilla on samankaltaisten kompleksien verkoston luominen koko maahan.

Nova Poshta yritys toimitti 170 miljoonaa pakettia ja rahtia vuoden 2023 ensimmäisellä puoliskolla, mikä on 9% enemmän kuin vuonna 2021. Ja myös vuotuinen investointibudjetti kasvoi lähes kolminkertaiseksi 5,9 miljardiin UAH:iin.

Suurimpiin logistiikkayrityksiin sisältyvät mm. Logistic Union ja Trans Logistic, jotka tarjoavat tavaroiden varastointia ja toimitusta yli 1200 ATB-Market -ketjun myymälään. Niiden etuna on laaja jakelukeskusten verkosto. Varastot on sijoitettu siten, että jokainen niistä pystyi peittämään ATB-myyvälöitä 250km säteellä. Näillä oli myös hyvä oma varaenergiainfrastruktuuri, joka on auttanut niitä selviytymään kriisistä monia muita paremmin.

TOP 5 yritystä (talousluvut vuodelta 2022):

- Нова Пошта (www.novaposhta.ua) liikevaihto 23,7 miljardia UAH, tulos 2,1 miljardia UAH, kasvu 14%
- Лемтранс (www.lemtrans.com.ua/uk) liikevaihto 8,6 miljardia UAH, tulos 805 miljoonaa UAH, kasvu 12%
- Логістик Юніон liikevaihto 5,4 miljardia UAH, tulos 2,6 miljardia UAH, kasvu 7%
- Промвагонтранс (www.ukragroholding.com) liikevaihto 3,4 miljardia UAH, tulos 58 miljoonaa UAH
- Транслогістик (www.translogistic.ua) liikevaihto 3,3 miljardia UAH, tulos 367 miljoonaa UAH, kasvu 16%

Elintarviketeollisuus ja juomien valmistus

Vuonna 2022 alkoholijuomien vienti Ukrainasta laski yli kolmanneksen. Eniten kärsivät viinit ja kuohuviinit (-53 %), kun taas vodkan myynti laski 28 %. Alan osuus Ukrainan BKT:ä 2,9%. Noin viidesosa makeisteollisuuden yrityksistä vaurioitui tai lopetettiin sodan seurauksena. Vuoden 2022 alussa maan suurin makeisyritys Roshen lopetti Boryspilin ja Kiovan tehtaat ja vähensi tuotantoa Vinnytsian ja Kremenchukin tehtailla. Yhteensä yritys vähensi tuotantomääriä 10-12 %, mutta tämä ei kuitenkaan aiheuttanut tuotteista pulaa markkinoilla. Samaan aikaan kulutusmäärät vähenivät väestön muuton ja ostovoiman heikkenemisen vuoksi.

Globaalien elintarvike- ja juoma-alojen yritysten investoinnit Ukrainaan olivat keskeytyksissä noin vuoden sodan alusta alkaen, mutta ne ovat nyt jatkuneet.

TOP 15 elintarvikeyritystä (talousluvut vuodelta 2022):

- Roshen (www.roshen.com/en) liikevaihto 21-24 miljardia UAH, tulos 2,1 miljardia UAH
- Nestle (www.nestle.ua) liikevaihto 12 miljardia UAH, tulos 1,5 miljardia UAH
- Carlsberg (www.carlsberggroup.com) liikevaihto 9 miljardia UAH, tulos 1,5 miljardia UAH
- Оболонь (www.obolon.ua/en) liikevaihto 8,7 miljardia UAH, tulos 1,2 miljardia UAH
- Coca Cola (www.coca-cola.com/ua/uk) liikevaihto 8,4 miljardia UAH, tulos 43 miljoonaa UAH
- Global Spirits (www.globalspirits.com) liikevaihto 7,8 miljardia UAH, tulos 700 miljoonaa UAH
- Радехівський цукор (www.m.diamantsugar.com.ua) liikevaihto 7 miljardia UAH, tulos 1,2 miljardia UAH
- Молочний Альянс (www.milkalliance.com.ua) liikevaihto 6,7 miljardia UAH, tulos 196 miljoonaa UAH
- Pepsi Co. (www.pepsico.ua) liikevaihto 6-7 miljardia UAH
- Інтерстарч (www.interstarch.com.ua/uk) liikevaihto 6,6 miljardia UAH, tulos 529 miljoonaa UAH
- Bayadera Group (www.bayaderagroup.com/en/holding/structure/ukraine) liikevaihto 5,4 miljardia UAH, tulos 194 miljoonaa UAH
- Щедро (www.schedro.ua) liikevaihto 4,9 miljardia UAH, tulos 282 miljoonaa UAH
- Віктор і К (www.kingsmak.com.ua) liikevaihto 4,6 miljardia UAH, tulos 577 miljoonaa UAH
- Фаворит Плюс (www.mffavorit.com.ua/uk) liikevaihto 4,5 miljardia UAH, tulos 125 miljoonaa UAH
- Universal Fish Company (www.ufc-fish.com) liikevaihto 4,4 miljardia UAH, tulos 174 miljoonaa UAH

ICT-alan yritykset

Alan osuus BKT:stä (tieto ja televiestintä) on 4,6 %. IT-palveluiden vienti saavutti kansallispankin mukaan ennennäkemättömän 7,3 miljardin dollarin tason itsenäisyysvuosina vuonna 2022. Uusien asiakkaiden houkuttelevuus oli kuitenkin vaikeampaa.

Viisi suurinta IT-työnantajaa EPAM, SoftServe, GlobalLogic, Evoplay ja Luxoft menettivät vuoden 2023 puolivälissä lähes yhden ison yrityksen verran asiantuntijoita, eli noin 3 000 työntekijää. Kaksi "startup-tehdasta" on rekrytointilistan kärjessä: kiovalainen Genesis Netpeak Group, jonka kotipaikka on Odessa sekä turvajärjestelmiä valmistava Ajax Systems. Molemmat kasvattivat liikevaihtoaan 35% vuonna 2022 ja niiden tuotantokapasiteetti yli kaksinkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna.

TOP 5 yritystä (talousluvut vuodelta 2022):

- Softserve (www.softserveinc.com/uk-ua) liikevaihto 25-30 miljardia UAH
- EPAM Systems (www.epam.com) liikevaihto 20,2 miljardia UAH, tulos 3,4 miljardia UAH, kasvu 37%
- GlobalLogic (www.globallogic.com/ua) liikevaihto 11,5 miljardia UAH, tulos 1,1 miljardia UAH, kasvu 49%
- Genesis (www.gen.tech) liikevaihto 7,5-8 miljardia UAH
- Ajax Systems (www.ajax.systems/ua) liikevaihto 6-6,5 miljardia UAH

Kaivos- ja metalliteollisuus

Teollisuuden osuus Ukrainan BKT:stä on 3,1%. Toimialan yritykset ovat toipumassa Venäjän hyökkäyksen aiheuttamasta dramaattisesta taantumasta. Venäjän hyökkäyksessä tuhoutuivat MMK:n Ilyich ja Azovstalin terästehtaat, jotka tuottivat 40% metallituotteiden tuotannosta ja samalla estyi satamien kautta tapahtuva vienti. Tämän seurauksena vuonna 2022 Ukrmetallurgprom-yhdistyksen mukaan teräksen ja valssattujen tuotteiden tuotanto laski 70-72%. Negatiivinen kasvu katkesi maaliskuussa 2023, kun ukrainalaiset terästehtaat tuottivat 527 400 tonnia terästä, 25% enemmän kuin edellisenä kuukautena. Viennin kasvu länsirajan yli mahdollisti Ukrainan nousemisen Worldsteelin terästuottajien luokituksessa sijalle 24. Kasvulle on tilaa, sillä sotaa edeltävinä vuosina Ukraina tavoitteli jo pääsemistä maailman 10 suurimman tuottajamaan joukkoon.

TOP yritystä (talousluvut vuodelta 2022):

- Metinvest (www.metinvestholding.com/en) liikevaihto 268,1 miljardia UAH
- Zaporizhstal (www.zaporizhstal.com/en) liikevaihto 66,9 miljardia UAH
- ArcelorMittal Kriviy Rig (www.ukraine.arcelormittal.com) liikevaihto 43,8 miljardia UAH
- Ferrexpo (www.ferrexpo.com) liikevaihto 2022 40,4 miljardia UAH
- Interpipe (www.interpipe.biz/en) liikevaihto 2022 31,7 miljardia UAH

Rakentaminen

Rakentamisen osuus BKT:stä on 1,2 %. Ennen sotaa turkkilaisen rakennusyrityksen Onurin vuotuinen tilauskanta saavutti lähes 40 miljardia UAH:ta. Onur kuitenkin pysäytti Venäjän hyökkäyksen jälkeen suurimman osan Ukrainan tienrakennusprojekteista ja valtion tilausmäärät laskivat 18 miljardiin UAH:iin vuoden loppuun mennessä.

Tilanne on samanlainen muilla alan johtajilla, eli myynti on laskenut 60-70%. Tie- ja infrarakentamisyhtiöt etsivät uusia ansaintatapoja. Yritykset ovat esim. mukana kahden vesiputken rakentamisessa Kakhovskajan padon räjähdyksestä kärsiville alueille. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 10,6 miljardia UAH. Yritykset toteuttavat myös hankkeita kriittisen infrastruktuurin suojelemiseksi venäläisiltä ohjuksilta ja droneilta.

TOP 5 yritystä, teiden ja siltojen rakentaminen (talousluvut vuodelta 2022):

- Onur Group Ukraine (www.onurgroup.com/EN) liikevaihto 9,4 miljardia UAH, tulos 142 miljoonaa UAH, kasvu 71%
- Autostrada (www.autostrada.ua) liikevaihto 7,8 miljardia UAH, kasvu 60%
- Автомагістраль-Південь (www.automagistral.com.ua) liikevaihto 7,6 miljardia UAH, tulos 242 miljoonaa UAH, kasvu 67%
- Івано-Франківськ-Цемент (www.ifcem.if.ua) liikevaihto 6,6 miljardia UAH, tulos 783 miljoonaa UAH, kasvu 16%

- RDS (www.rds.org.ua) liikevaihto 3,4 miljardia UAH, tulos 247 miljoonaa UAH, kasvu 61%

TOP 10 yritystä, asuntorakentaminen:

- Інтергал-Буд (www.intergal-bud.com.ua)
- Stolitsa Group (www.stolitsagroup.com)
- К.А.Н. Девелопмент (www.kandevelopment.com/en)
- Київміськбуд (www.kmb.ua/ua)
- Riel (www.riel.ua)
- Perfect Group (www.perfect-group.ua/ua)
- bUd development (www.bud.com.ua)
- City One Development (www.city1development.com.ua/en)
- Comfort Life (www.comfort-life.com.ua/en)
- Avalon Inc. (www.avalon-inc.com.ua/en)

Kemianteollisuus

Kemianteollisuuden osuus BKT:sta on 0,3 %. Sodan aiheuttamat tappiot kemianteollisuudelle olivat Ukrainan kemistien liiton laskelmien mukaan 5-6 miljardia dollaria toukokuuhun 2022 mennessä. Rubizhan Chemical Plant, Severodonetsk Azot ja Sumikhimprom ovat suurimpia tuhoutuneita tai merkittävästi vahingoittuneita tuotantolaitoksia. Alan suurimman toimijan Ostchemin mukaan Ukrainan kemianteollisuuden markkinat pienenevät 40-55% 5,5-6 miljoonaan tonniin vuonna 2022.

TOP 5 yritystä (liikevaihto ja tulosluvut vuodelta 2022):

- Ostchem (www.ostchem.com/en) liikevaihtoluokka 75-80 miljardia UAH
- DniproAzot (www.azot.com.ua/uk) liikevaihto 6,1 miljardia UAH, tulos 673 miljoonaa UAH, kasvu 47%
- Karpatnaftohim (www.knh.com.ua/uk) liikevaihto 5,9 miljardia UAH, tulos 7,5 miljardia UAH, kasvu 76%
- TD "Ukrminkhim" (www.ukrminkhim.com.ua) liikevaihto 5 miljardia UAH, tulos 524 miljoonaa UAH, kasvu 30%
- BASF (www.basf.com/ua) liikevaihto 5 miljardia UAH, tulos 524 miljoonaa UAH, kasvu 30%

JÄLLEENRAKENTAMISEN RAHOITTAMINEN

Ukrainan jälleerakentaminen vaatii sodan päätyttyä valtavia rahasummia. Tällä hetkellä mitään avointa shekkiä ei kuitenkaan ole olemassa, jolla esim. julkisen infran korjauksia ja uudelleenrakentamista voidaan tehdä. Yksityissektorilla liiketoimintaa voidaan tehdä lähes normaalisti.

Tärkeimmät julkisinfran rahoituslähteet ovat Ukrainan valtion budjetti, kuntien budjetit, kansainväliset rahoitusjärjestöt ja EU sekä muiden maiden hallitusten avustukset.

Kansainvälisen vakuutuksen käyttö sotilaallisia riskejä vastaan ja 100 % ennakkomaksujen vaatiminen ennen tavaroiden lähettämistä voi auttaa vähentämään riskejä.

Finnvera on 1.1.2024 alkaen voinut myös osarahoittaa Ukrainan jälleerakennusprojekteja (www.finnvera.fi/finnvera/uutishuone/uutiset/finnveran-vientitakuut-kayttoon-ukrainan-jalleerakennuksessa).

JULKISEN SEKTORIN HANKINNAT

Julkisen sektorin hankintoihin ja urakoihin liittyy useita nettiportaaleja, kuten Prozorro, Dream ja Advantage Ukraine, jotka helpottavat hankintojen ja projektien hallintaa.

Prozorro

Prozorro (www.prozorro.gov.ua/search/tender) on Ukrainan valtion virallinen portaali julkisiin hankintoihin, tarjoten ilmaisen pääsyn kaikkiin tarjouksiin ja tarjousilmoituksiin. Osa portaalin sisällöstä on saatavilla myös englanniksi, mutta ainakin tällä hetkellä kaikkiin asiakirjoihin tutustuminen ja tarjousten tekeminen vaatii ukrainan kielen osaamista.

Prozorro portaali toimii kaupantekotilanteessa huutokauppaperiaatteella, eli tarjoajat voivat alentaa hintojaan prosessin edetessä ja asiakas valitsee edullisimman tarjouksen.

Dream

Dream (www.dream.gov.ua/ua) on suunniteltu jälleenrakennusprojektien hallintaan ja tarjoaa läpinäkyvän ja tehokkaan tavan seurata ja hallita projektien etenemistä. Se on yksi työkaluista, joilla korruptiota pyritään poistamaan. Dream portaaliin rahoitustilastot ovat liitteessä kaksi (liite 2).

Dream portaali integroituu eri digitaalisiin rekistereihin ja järjestelmiin mahdollistaen tietojen jakamisen ja projektin seurannan eri vaiheissa.

Advantage Ukraine

Advantage Ukraine (www.advantageukraine.com) on sivusto sijoittajille, jotka haluavat investoida Ukrainaan ja tarjoaa tietoa erilaisista investointihankkeista eri aloilla.

SUOMALAISYRITYSTEN VIENTIÄ TUKEVAT

Business Finland

Business Finland (www.businessfinland): Suomen valtion organisaatio, joka auttaa suomalaisia yrityksiä kasvamaan ja kehittymään sekä tukee yritysten viennin aloittamista.

Business Finlandin Ukraina Desk

Business Finlandin Ukraina Desk (www.businessfinland.fi/kampanjasivut/ukrainan-ja-venajan-tilannetieto) kerää ja jakaa jatkuvasti päivittyvää tilannetietoa yritysten tueksi Ukrainan tilanteesta. Alueellinen Team Finland yhteyshenkilö Riikka Ylikangas (riikka.ylikangas@ely-keskus.fi) toimii myös Ukraina Deskin yhteyshenkilönä.

EastCham

EastCham (www.eastcham.fi) on Osana Team Finland -verkostoa ja tarjoaa kansainvälistymispalveluita ja järjestää neuvontaa, koulutuksia ja seminaareja Ukrainaan liittyvistä kysymyksistä.

EastChamilla on myös toimisto Ukrainassa, joka auttaa suomalaisyrityksiä liiketoimintamahdollisuuksien selvittämisessä jne.

Team Finland

Team Finland (www.teamfinland.fi) kokoaa yhteen kaikki julkiset ja kolmannen sektorin kansainvälistymispalvelut, kuten neuvonta, tietopalvelut, rahoitus, koulutus ja rekrytointi, verkostoituminen ja lupapalvelut.

Ulkoministeriön alaisuudessa toimii Ukrainan myös jälleenrakentamisen selvitystyötä ja suunnitelmaa koordinoiva Ukrainan jälleenrakennuksen ja tuen suurlähettiläs Antti Vänskä.

Suomessa asuvat ukrainalaiset

Suomessa asuvat ukrainalaiset ovat myös hyvä resurssi ja apu suomalaisyrityksille, jotka miettivät Ukrainan markkinoita ja/tai jälleenrakentamiseen osallistumista. Ukrainalaisiin voi saada kontakteja kuntien ja kaupunkien elinkeinotoimien sekä maahanmuuttokoordinaattorien kautta.

Osa Suomessa asuvista ukrainalaisista on jo oppinut suomen kieltä tai osaa englantia, joten he voivat olla arvokas apu erityisesti Ukrainan julkisen sektorin urakoihin tutustuessa ja asiakirjoja laadittaessa.

Mahdollisia lisätietoja ja kyselyitä varten tämän selvityksen tekijän Oksana Bazarnan yhteystiedot saa tarvittaessa Etelä-Pohjanmaan kauppakamarilta.

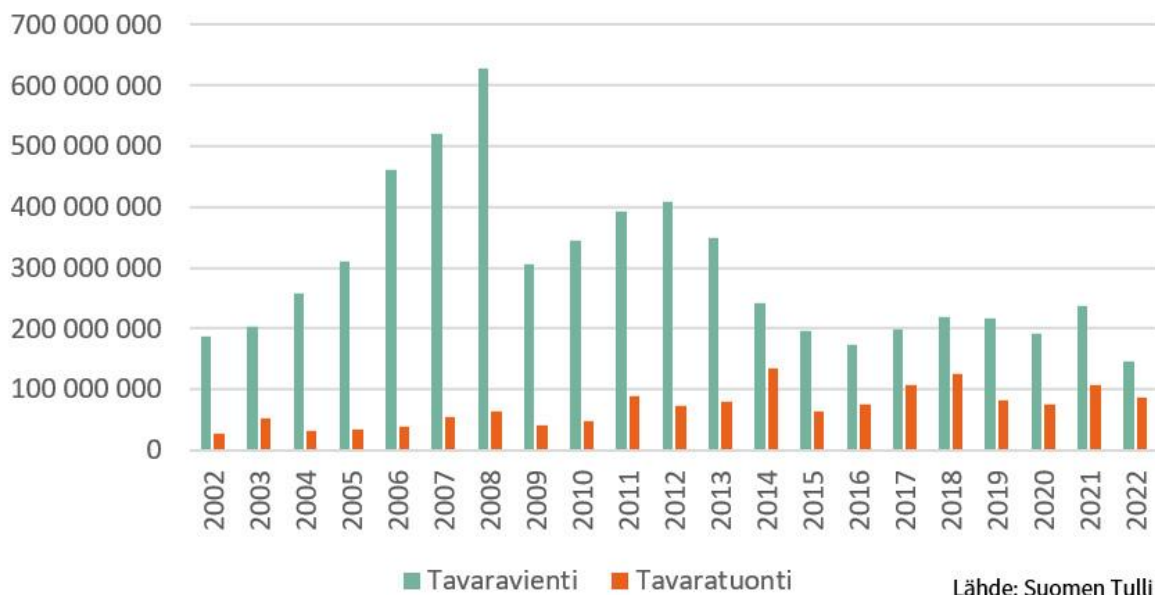
Etelä-Pohjanmaan kauppakamari
www.etela-pohjanmaankauppakamari.fi
Kirkkokatu 23, 60220 Seinäjoki
puh: 06 429 8100

LIITE 1 TILASTOT SUOMEN JA UKRAINAN VÄLISESTÄ KAUPANKÄYNNISTÄ

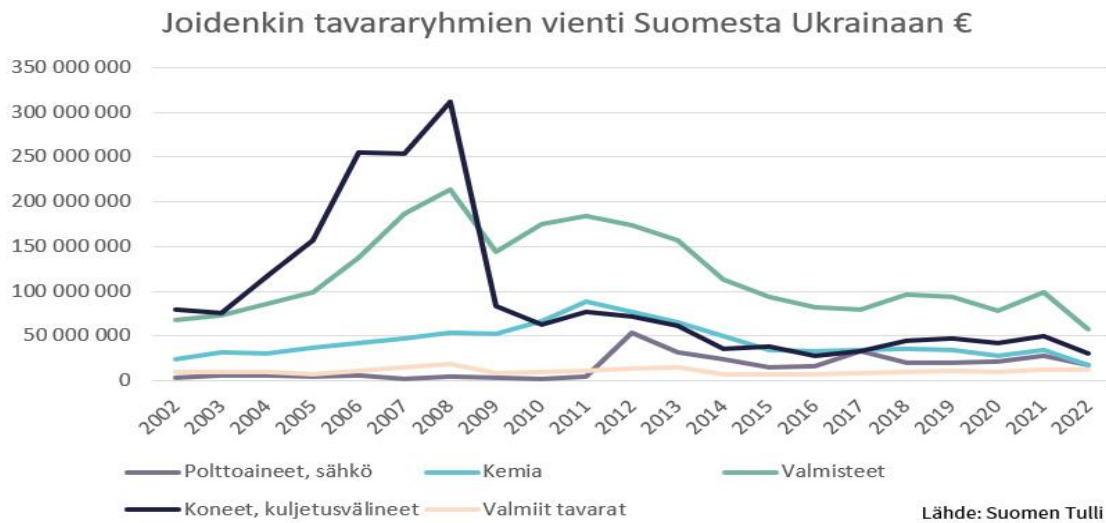
Tuonti-Vienti (Suomi - Ukraina) 2002–2022

Maiden välinen kauppavaihto sotaa edeltävinä aikoina. Suomen vienti Ukrainaan vaihteli vuosien aikana 100–600 miljoonan euron välillä. Sodan jälkeisellä aikakaudella on kasvupotentiaalia (vaikka palattaisiin vain vuoteen 2008).

Suomen ja Ukrainan tavarakauppa €

Lähde www.eastcham.fi/

Vienti Suomesta Ukrainaun 2002–2022 tuoteryhmittäin

Lähde www.eastcham.fi

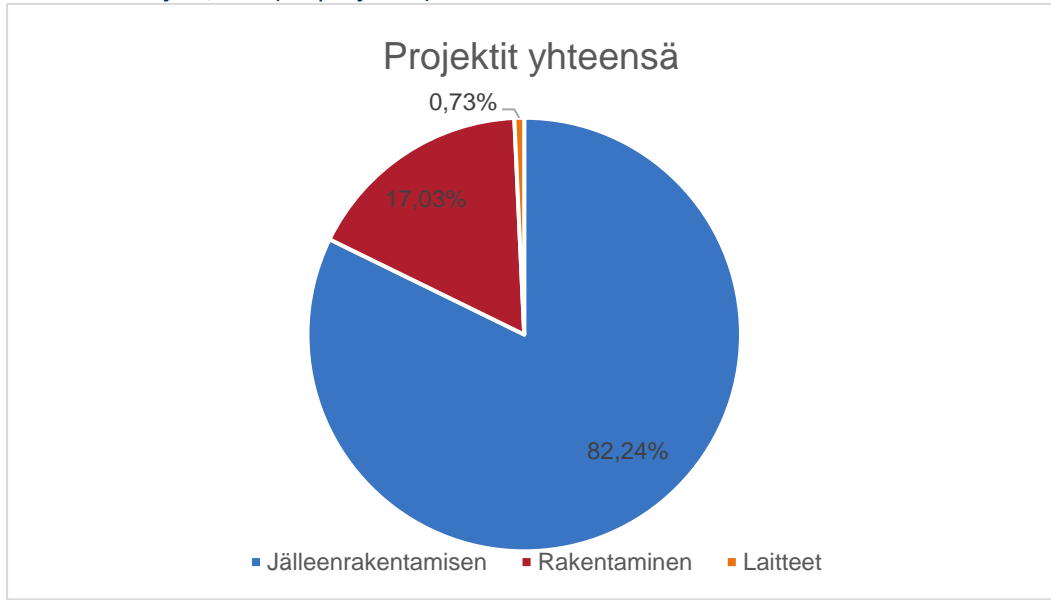
Tuonti Ukrainasta Suomeen 2002–2022 tuoteryhmittäin

Lähde www.eastcham.fi

LIITE 2 TILASTOJA ERI LÄHTEISTÄ RAHOITETTUIHIN UKRAINAN PROJEKTEIHIN LIITTYEN

Tähän mennessä Dream portaaliin on rekisteröity 1 508 projektia (lähde: www.dream.gov.ua/ua). Niistä enemmistö liittyy suoraan jälleenrakentamiseen 82,24% (1236 projektia). Rakentamiseen liittyviä projekteja on 17,03% (256 projektia) ja erilaisia laitehankintoja 0,73% (11 projektia).

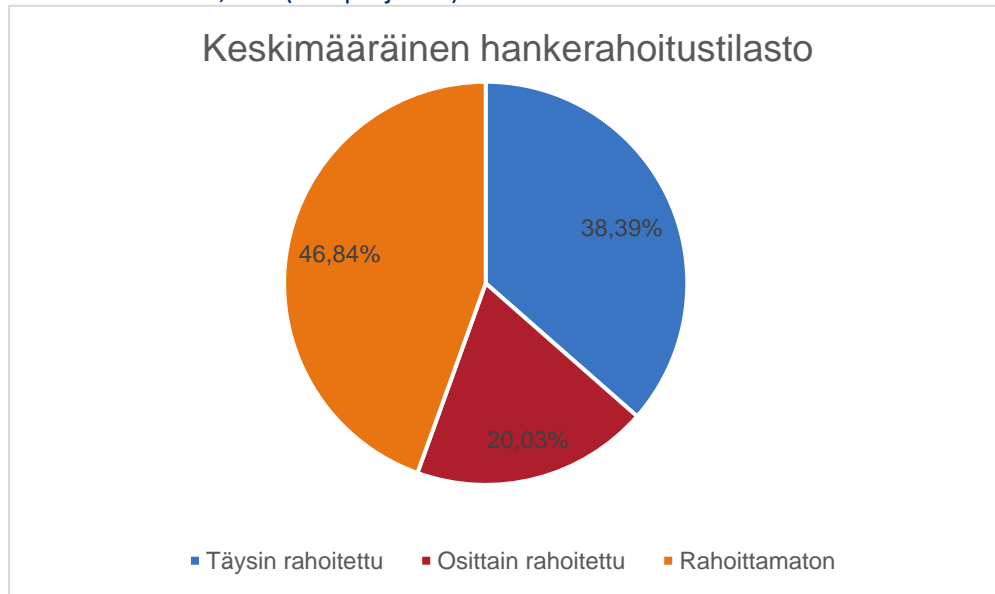
Julkisen sektorin projektit

Julkisen sektorin hankkeiden kokonaisbudjetti on 105 768 miljoonaa UAH. Niistä 74,3% on jo rahoitettu (78 588 miljoonaa UAH) ja rahoittamattomia on 25,7% (27 180 miljoonaa UAH).

Keskimääräinen hankerahoitustilasto

Täysin rahoitettu 38,39 % (577 projektia), osittain rahoitettu 20,03 % (301 projektia) ja rahoittamaton 46,84% (704 projektia)

Rahoitetut projektit toimialoittain

Teollisuus, kauppa ja palvelut 25,48 % (383 projektia), terveydenhuolto 14,9 % (224 projektia), koulutus 29,81 % (448 projektia), liikenne 8,25 % (124 projektia), vesi- ja jätehuolto 9,05 % (136 projektia), julkinen hallinto 4,99 % (75 projektia), energia ja kaivostoiminta 3,46 % (52 projektia), sosiaalinen kiintiö 3,26 % (49 projektia), ICT 0,33 % (5 projektia), maa- ja metsätalous 0,13 % (2 projektia) ja rahoitussektori - 0,07 % (1 projekti).

